

Врз основа на член 136 став 7 и 8, член 138 став 6, член 139 став 2 и член 144 од Законот за воздухопловство (“Службен весник на Република Македонија” бр.14/06, 24/07, 103/08 и 67/10) директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

**ПРАВИЛНИК
ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ, ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА
НА ПЕРСОНАЛОТ КОЈ ВРШИ РАБОТИ ВО ВРСКА СО УТВРДУВАЊЕ НА
УСЛОВИТЕ НА ЛЕТОТ И СО ПОСТАПКИТЕ ЗА ПОДГОТВУВАЊЕ НА ЛЕТОТ
(FLIGHT DISPATCHER)**

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука, формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за вршење на обука на организациите или центрите за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка на стручната оспособеност, условите за стекнување на дозволи и овластувања, начинот на издавање, продолжување, промена и суспендирање на дозволите, формата, содржината, рокот на важење, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата, како и критериумите, начин и постапка за признавање на завршена обука, програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на персоналот кој врши работи во врска со утврдување на условите на летот и со постапките за подготвување на летот (во понатамошниот текст: воздухопловни диспечери).

Член 2

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1) **работи на воздухопловен диспечер** се задачи во врска со утврдување на условите за лет, постапките за подготвување на лет и контрола над одредени аспекти на летот и кои може да ги извршува лице кое поседува важечка дозвола на воздухопловен диспечер;

2) **воздухопловен диспечер** е лице кое врз основ на дозволата за воздухопловен диспечер може да извршува работи на воздухопловен диспечер;

3) **дозвола** е исправа со која се потврдува дека воздухопловниот диспечер е оспособен за вршење на работи на воздухопловен диспечер, а кои се од значење за безбедноста на воздухопловството;

4) **овластување** е одобрение запишано во дозволата, со коешто се утврдени посебните услови, права или ограничувања што се однесуваат на работа во врска со утврдување на условите за лет, постапките за подготвување на лет и контрола над одредени аспекти на летот и

5) **овластен испитувач** е лице кое е ставено на листата на воздухопловни стручњаци согласно Правилникот за критериумите за овластување на лица за испитувачи во листата на воздухопловни стручњаци и кое може да спроведува проверки на стручност и компетентност.

II. СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ , ОРГАНИЗАЦИИ И ЦЕНТРИ ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ

1. Услови за вршење на обука

Член 3

(1) Стручната оспособеност на воздухопловните диспечери се стекнува во овластени организации или центри за обука кои треба да ги исполнуваат потребните услови пропишани со овој правилник.

(2) Организациите или центрите за обука на воздухопловни диспечери можат да се формираат во состав на оператор на воздухоплов или како самостојни правни лица.

Член 4

(1) За да вршат теоретска (ab-initio) обука на воздухопловни диспечери организациите или центрите за обука со седиште во Република Македонија треба да имаат уверение за вршење на обука издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во понатамошниот текст: Агенцијата).

(2) За да добијат уверение за вршење на обука, организациите или центрите за обука треба да ги исполнуваат следните посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење:

- да имаат програма за обука согласно Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и ИКАО документот 7192, дел Д-3 кои се прифаќаат и директно се применуваат и прирачник за спроведување на обуката (training manual);

- да имаат документи за евиденција на обуката: регистар на ученици-кандидати, дневник за евиденција на теоретската обука, дневник за практична обука (on job training log book);

- доволен број на стручен персонал;

- соодветна стручна литература согласно одобрената програма за обука и

- да имаат соодветни простории за изведување на теоретска обука со потребна опрема и училница за стручниот персонал (инструктори), за сместување на опремата, наставни помагала, школска документација – архива и библиотека.

(3) Во случај кога организацијата или центарот за обука е самостојно правно лице покрај условите од став (2) на овој член треба да има и договор со оператор на воздухоплов за базирање на обуката врз актуелни компаниски прирачници.

(4) Програмата за обука од став (2) на овој член треба да биде одобрена од Агенцијата и истата треба да биде со структура и содржина која опфаќа: насловна страна, содржина, листа на измени, цел и времетраење на обуката, теоретски и практичен дел.

(5) Програмата за обука се доставува до Агенцијата на одобрување во два примерока и истата треба редовно да се ажурира.

(6) Со прирачникот за спроведување на обуката (training manual) од став (2) на овој член се утврдува начинот на спроведување на обуката (теоретска и практична), фазите, стандардите, системот и постапките во текот на обуката и начинот на водење на евиденцијата за реализација на обуката.

(7) Прирачникот за спроведување на обуката особено содржи: насловна страна, содржина, листа на измени, план за реализација на обуката по фази, програма за обука разработена по вежби со методики, упатства за начин на изведување, користење на наставни помагала – учила, спроведување на контролни проверки и следење на прогресот во обуката на кандидатот.

(8) Практичната обука се спроведува во активен/оперативен – диспечерски центар од страна на лица кои поседуваат овластување за инструктор на воздухопловни диспечери според план изготвен врз основа на одобрената програма за обука.

(9) Активниот оперативен – диспечерски центар од став (8) на овој член треба да ги исполнува потребните услови за спроведување на практичната обука во однос на: просторни капацитети, стручен персонал, стручна литература, да има зборник на воздухопловни информации (AIP), патен прирачник (airway manual), електронски навигациски калкулатор со упатство за користење, просторни и рутни карти, глобус, макети, процедури, цртежи, аудио-визуелни средства и друга потребна опрема и учила.

2. Форма, содржина, евиденција и начин на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за вршење на обука на воздухопловни диспечери

Член 5

(1) За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на воздухопловни диспечери, организациите или центрите за обука поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложуваат докази дека се исполнети условите за добивање на уверение за вршење на обука согласно член 4 на овој правилник.

(2) Барањето за продолжување на уверението за вршење на обука се поднесува најмалку 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување најдоцна 30 дена по истекот на важноста на уверението.

(3) Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во роковите утврдени во став (2) на овој член, уверението се смета за повлечено.

Член 6

(1) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса и надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на воздухопловни диспечери пропишан со тарифникот на Агенцијата, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за вршење обука на воздухопловни диспечери.

(2) Проверките од став (1) на овој член се вршат и при продолжување, обновување или промена на уверението.

(3) При извршување на проверките од став (1) на овој член Агенцијата користи листи за проверки претходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку со проверките од став (1) на овој член се утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вршење обука на воздухопловни диспечери им се издава решение за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението кое заедно со уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот откако ќе поднесе доказ дека го платил надоместокот за континуиран надзор пропишан со тарифникот на Агенцијата.

(5) Доколку се утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука на воздухопловни диспечери Агенцијата ќе го одбие барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверение за вршење на обука со решение кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 7

(1) На организации или центри за обука, уверението за вршење обука на кандидати за воздухопловни диспечери им се издава на образец даден во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Уверението за вршење на обука на кандидати за воздухопловни диспечери се издава со рок на важење од две години.

(3) За издадените уверенија за вршење на обука на воздухопловни диспечери се води евиденција во Агенцијата.

(4) Евиденцијата од став (3) на овој член содржи податоци за работата на организацијата или центарот за обука која врши обука на воздухопловни диспечери, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

Член 8

(1) Агенцијата ја следи усогласеноста на работењето на организациите или центрите за обука со условите пропишани со овој правилник.

(2) Доколку Агенцијата утврди дека организацијата или центарот за обука повеќе не ги исполнува условите пропишани со овој правилник, ќе го одземе уверението за вршење на обука на воздухопловни диспечери.

3. Начин на вршење на обука на воздухопловни диспечери

Член 9

(1) Обуката за стручно оспособување за воздухопловни диспечери, има за цел да ги оспособи лицата кандидати за воздухопловни диспечери со неопходното знаење, рутина и вештина за стекнување на дозвола и/или овластување.

(2) Обуката од став (1) на овој член се состои од теоретска (ab-initio) обука, практична обука, обука за освежување на знаењето (recurrent training) и обука за реквалификација (re-qualification training) на воздухопловни диспечери.

3.1. Теоретска (ab-initio) обука

Член 10

За да биде примен на теоретска (ab-initio) обука, кандидатот треба да ги исполнува следните услови:

- да има наполнето најмалку 20 години старост;
- да има познавање на англиски јазик најмалку предоперативно ниво 3 на ИCAO;
- да има потврда за здравствена способност класа 4 и
- да има завршено најмалку средно образование.

Член 11

(1) Теоретската (ab-initio) обука има за цел да го оспособи кандидатот за воздухопловен диспечер со основни стручни знаења и вештини неопходни заради започнување на практичната обука.

(2) Теоретската (ab-initio) обука се спроведува во обем, начин и времетраење утврдени во програмата за обука која е изготвена согласно стандардите од ИСАО документот 7192, дел Д-3 и одобрена од Агенцијата.

(3) Теоретската обука се смета за успешно завршена ако кандидатот покаже успех од минимум 75% од секој предмет од обуката поединечно.

3.2 Практична обука

Член 12

(1) Практичната обука има за цел да го оспособи кандидатот за воздухопловен диспечер со потребните практични знаења и способности за стекнување на дозвола за воздухопловен диспечер и вршење на работи на воздухопловен диспечер.

(2) Практичната обука се спроведува во обем, на начин и времетраење утврдени во програмата за обука која е изготвена согласно стандардите од ИСАО документот 7192, дел Д-3 и одобрена од Агенцијата.

(3) Практичната обука треба да биде завршена во рок од 12 месеци од завршување на теоретската (ab-initio) обука и да трае најмалку 90 работни дена, во спротивно кандидатот треба повторно да ја заврши теоретската (ab-initio) обука пропишана со овој правилник.

(4) Практичната обука се смета за успешно завршена ако кандидатот ги изврши сите вежби од програмата за обука – практичен дел што се потврдува со поднесен план за практична обука за секој кандидат, пополнет, потпишан и заверен од овластен инструктор за практична обука (On Job Log Book).

3.3 Обука за освежување на знаењето (recurrent training)

Член 13

(1) Обука за освежување на знаењето (recurrent training) е редовна обука за освежување на знаењето со цел одржување на компетентноста на воздухопловните диспечери.

(2) Обуката од став (1) на овој член се врши на секои три години во организација или центар за обука која е оператор на воздухоплов или има договор склучен со оператор на воздухоплов, од страна на лице кое поседува овластување инструктор на воздухопловен диспечер.

(3) Обуката од став (1) на овој член се спроведува согласно програмата за освежување на знаењето која е составен дел на програмата за теоретската (ab – initio) обука и ги опфаќа истите предмети како и теоретската (ab-initio) обука, но во помал обем и помал фонд на часови.

(4) Во програмата од став (3) на овој член детално се наведуваат процесите, човековите ресурси и роковите за обезбедување на обуката за освежување на знаењето (recurrent training).

3.4 Обука за реквалификација (re-qualification training)

Член 14

(1) Обука за реквалификација (re-qualification training) е обука за повторно доведување на стручноста и компетентноста на воздухопловните диспечери на ниво потребно за извршување на работи на воздухопловен диспечер.

(2) Обуката од став (1) на овој член се спроведува согласно програмата за реквалификација која е составен дел на програмата за теоретската (ab – initio) обука и ги опфаќа истите предмети како и теоретската (ab-initio) обука, но во помал обем и помал фонд на часови

(3) Обуката од став (1) на овој член се врши во организација или центар за обука која е оператор на воздухоплов или има договор склучен со оператор на воздухоплов од страна на лице кое поседува овластување за инструктор на воздухопловни диспечери.

4. Евиденција

Член 15

(1) Организациите или центрите за обука на воздухопловни диспечери за секој кандидат кој посетувал обука водат посебно досие во кое се наведуваат личните податоци на кандидатот, пријава за обука, решение за прием на обука, лекарско уверение, податоци за траење на обуката, податоци за инструкторите кои ја вршеле обуката, за положените испити, картон за школување и степенот на оспособување.

(2) Организациите или центрите за обука на воздухопловни диспечери водат и:

- регистар на ученици (заверен во Агенцијата);
- дневник на теоретска настава;
- дневник на практична обука;
- индивидуални планови за практична обука (Log book);
- евиденција за спроведени обуки;
- евиденција за издадени уверенија за завршени обуки и
- друга потребна евиденција и документација за работа во организацијата или центарот за обука.

Член 16

(1) Организациите или центрите за обука на секој кандидат му издаваат потврда за секоја поединечна обука која кандидатот ја има завршено кај нив.

(2) Потврдата од став (1) на овој член содржи: име на организацијата или центарот за обука, лични податоци за кандидатот, податоци за обуката која што ја завршил кандидатот, датум на почеток и завршување на обуката, оценки по предметите и општиот успех на кандидатот.

III. Начин на спроведување на редовна и вонредна проверка

1. Редовни проверки

Член 17

(1) Кандидатот за стекнување на дозвола на воздухопловен диспечер и/или овластување инструктор на воздухопловен диспечер поднесува барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на таа дозвола и/или овластување.

(2) Со барањето од став (1) на овој член, кандидатот за полагање на испит за стекнување на дозвола за воздухопловен диспечер поднесува докази дека ги исполнува следните услови:

- има завршено теоретска и практична обука согласно овој правилник и најмалку шест месеци работно искуство (стажирање) во вршење на работни задачи на воздухопловен диспечер кај оператор на воздухоплови кои вршат јавен воздушен превоз под надзор на воздухопловен диспечер со важечка дозвола или

- има или имал дозвола и поминал најмалку две од претходните три години како: комерцијален пилот, навигатор член на екипаж, или контролор на летање, има завршено практична обука согласно овој правилник и најмалку шест месеци работно искуство (стажирање) под надзор на воздухопловен диспечер со важечка дозвола;

- има потврда за здравствена способност класа 4;

- има познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ИКАО и

- има платено надоместок за издавање на дозвола и/или овластување утврден со тарифникот на Агенцијата.

(3) Со барањето од став (1) на овој член, кандидатот за стекнување на овластување инструктор на воздухопловен диспечер поднесува докази дека ги исполнува следните услови:

- поседува важечка дозвола на воздухопловен диспечер и

- има најмалку три години работно искуство како воздухопловен диспечер.

Член 18

(1) Агенцијата, по прием на барањето за полагање на испит, врши проверка дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испит од член 17 на овој правилник.

(2) Ако се утврди дека кандидатот ги исполнува пропишаните услови, Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето донесува решение за одобрување на полагање на испитот во кое се одредува денот и местото на полагање на испитот.

(3) Полагањето на испитот не може да биде одредено во рок помал од 15 дена од денот кога решението од став (2) на овој член му било доставено на кандидатот.

(4) Ако Агенцијата утврди дека кандидатот не ги исполнува пропишаните услови за полагање на испитот, донесува решение за одбивање на барањето за полагање испит кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 19

(1) Испитот го спроведуваат овластени испитувачи кои со решение ги определува Агенцијата од утврдената листа на воздухопловни стручњаци.

(2) За испитувач не може да се назначи лице кое ја вршело обуката во организацијата или центарот за обука на тој кандидат.

(3) Бројот на испитувачи се утврдува во зависност од бројот на предметите, односно од обемот на практичниот дел на испитот, при што еден испитувач може да биде испитувач за најмногу три предмети.

(4) Испитувачите во рок од седум дена од денот на завршувањето на испитот доставуваат до Агенцијата испитни листи за одржан испит.

(5) Агенцијата ги обезбедува испитните листи за впишување на резултатот од одржаниот испит на секој испитувач посебно.

Член 20

Секој испитувач го спроведува испитот по предметот за кој е именуван и по завршување на испитот го оценува успехот на кандидатот по предметите со оценка “положил“ или “не положил“.

Член 21

(1) Испитот за стекнување на дозвола на воздухопловен диспечер се состои од теоретски и практичен дел.

(2) Испитот за стекнување на овластување инструктор за воздухопловен диспечер се состои од теоретски дел и опфаќа две тематски области: методика на настава и воздухопловни прописи.

Член 22

(1) Теоретскиот дел од испитот за стекнување на дозвола на воздухопловен диспечер по обем и содржина ги опфаќа предметите наведени во Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и тоа:

- Воздухопловни правила и прописи;
- Општо познавање на воздухоплови;
- Перформанси и калкулации на лет, процедура за планирање на лет, маса и центража;
- Човечки особини/перформанси;
- Метеорологија;
- Навигација;
- Оперативни процедури;
- Принципи на лет и

- Радио комуникација.

(2) Теоретскиот дел од испитот се полага писмено со користење тестови со повеќекратен избор на одговори, при што се смета дека кандидатот го положил теоретскиот дел од испитот доколку покаже успех од најмалку 80% по секој предмет поединечно.

(3) Кандидатот кој нема да положи најмногу два предмети од теоретскиот дел од испитот има право на поправен испит по тие два предмети во рок кој го определува Агенцијата кој не може да биде пократок од 30 дена ниту подолг од 60 дена, од денот на доставување на испитните листи за одржаниот испит до Агенцијата.

(4) Доколку кандидатот не го положи поправниот испит од став (3) на овој член, се смета дека испитот не е положен во целост.

(5) Доколку кандидатот не положи три или повеќе предмети од теоретскиот дел од испитот, се смета дека испитот не е положен во целост.

(6) Доколку кандидатот за стекнување на овластување инструктор за воздухопловни диспечери не положи еден предмет од теоретскиот дел од испитот, се смета дека испитот не е положен во целост.

(7) Доколку постои потреба, при полагање на теоретскиот дел од испитот кандидатот може да користи калкулатор.

Член 23

(1) Практичниот дел од испитот се полага по успешно положен теоретски дел од испитот и се состои од решавање задачи кои ги опфаќаат сите потребни елементи за извршување на конкретниот лет во реални услови, и тоа:

-анализа на ограничувањата за конкретен аеродром со дадените услови и пресметка за максимален корисен товар за тој тип на авион и за тој лет;

-пресметка на тежина и центража;

-анализа на НОТАМ, АТС слотови и метео ситуации;

-изработување на оперативен навигациски план;

-пресметка за минимално количество на гориво за тој лет и

-донесување на одлуки за извршување на лет во дадени услови.

(2) При спроведување на практичниот дел од испитот, за одредени постапки во извршување на должноста воздухопловен диспечер може да се спроведе симулирање на потребните услови.

(3) Се смета дека кандидатот го положил практичниот дел од испитот доколку успешно ги решил сите елементи од поставените задачи од став (1) од овој член.

(4) Доколку кандидатот не го положи практичниот дел од испитот, се смета дека испитот не е положен во целост.

Член 24

Полагањето на испитот кандидатот може да го повтори најмногу два пати во рок не пократок од три месеци и не подолг од девет месеци, од денот

на доставување на испитните листи од член 19 на овој правилник до Агенцијата.

2.Редовна проверка на стручност и компетентност (Proficiency Check)

Член 25

(1) Имателот на дозвола на воздухопловен диспечер треба на секои 12 месеци да помине редовна проверка на стручност и компетентност.

(2) Редовната проверка од став (1) на овој член се врши од страна на инструктор на воздухопловен диспечер и опфаќа усно испитување и практично извршување на дејствија и најмалку ги содржи следните елементи:

- Познавање на Оперативните прирачници на компанијата;
- Познавање на воздухопловни правила и прописи;
- Познавање на процедурите на операторот;
- Перформанси на воздухоплови;
- Анализа на метеорологија;
- Анализа на NOTAM-и;
- Припрема на навигациски планови за летање и пресметка на гориво;
- Следење на сообраќајот;
- Комуникации;
- Minimum Equipment List;
- Анализа услови и состојба на рути и аеродроми;
- Пред-полетен брифинг на посада;
- План за дејствување во вонредни ситуации и
- Брифинг при промена на смена.

(3) Резултатите од проверката се впишуваат на соодветен образец и се оценуваат со:

- Стандард;
- Стандард со брифинг или
- Под стандард.

(4) Проверката се смета за успешно завршена доколку ниту еден од елементите од став (2) на овој член не е оценет како под-стандард.

3. Вонредни проверки

Член 26

(1) Постапката за вонредна проверка ја спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките утврдени од страна на воздухопловниот инспектор во записник и во решение за суспензија на воздухопловниот диспечер.

(2) Агенцијата со решението за вонредна проверка го определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и го доставува на лицето за кое се однесува вонредната проверка.

(3) Вонредната проверка на стручна способност се спроведува за определени предмети од теорискиот и/или практичниот дел на испитот за

стекнување на дозвола и/или овластување.

(4) Во случај на успешно завршена вонредна проверка, Агенцијата со решение го повлекува решението за суспензија.

(5) Во случај на неуспешно завршена вонредна проверка, Агенцијата донесува решение за продолжување на суспензијата на дозволата и/или овластувањето и за упатување на имателот на дозволата на обука за освежување на знаењето (recurrent training) согласно условите и одредбите од овој правилник пред да поднесе барање за повторна вонредна проверка.

(6) Во случај на неуспешно завршена повторна вонредна проверка, носителот на дозволата се упатува на обука за реквалификација (re-qualification training) согласно условите и одредбите од овој правилник пред да поднесе барање за повторна вонредна проверка.

(7) Во случај на неуспешно завршена повторна вонредна проверка по завршена обука за реквалификација (re-qualification training), Агенцијата со решение трајно ја повлекува дозволата, односно овластувањето

IV. УСЛОВИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА И/ИЛИ ОВЛАСТУВАЊА

1. Услови за стекнување на дозвола и/или овластувања

Член 27

(1) Дозвола на воздухопловен диспечер може да стекне лице кое ги исполнува следните услови:

1. има наполнето 21 година старост;
2. поседува потврда за завршено најмалку средно образование;
3. поседува потврда за завршена теоретска и практична обука пропишана со овој правилник, или потврда за завршена практична обука согласно член 17, став (2), алинеја 2 од овој правилник;
4. има потврда за положен испит за стекнување дозвола на воздухопловен диспечер;
5. има работно искуство согласно член 17 став (3) алинеја 2 на овој правилник;
6. поседува важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 4 и
7. има познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ICAO.

(2) Овластување инструктор за воздухопловен диспечер може да стекне лице кое ги исполнува следните услови:

- поседува важечка дозвола на воздухопловен диспечер;
- има положен испит за стекнување на овластување инструктор за воздухопловен диспечер и
- има најмалку три години работно искуство како воздухопловен диспечер.

V. ФОРМА И СОДРЖИНА, НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ, ПОВТОРНО ИЗДАВАЊЕ И СУСПЕНДИРАЊЕ, РОК НА ВАЖНОСТ И ЕВИДЕНЦИЈА НА ДОЗВОЛИ И/ИЛИ ОВЛАСТУВАЊА

1. Форма и содржина

Член 28

Формата и содржината на дозволата и/или овластувањата на воздухопловните диспечери се дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

2. Начин на издавање, продолжување/обновување на дозволата и/или овластувањето и рок на важење

Член 29

Дозволата и/или овластувањата ги издава, продолжува/обновува, суспендира, повлекува и променува Агенцијата согласно член 7-б алинеја 6 од Законот за воздухопловство.

Член 30

(1) За издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер, кандидатот поднесува барање до Агенцијата, кон кое се приложуваат докази дека се исполнети условите пропишани со овој правилник.

(2) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административната такса и надоместокот утврден со тарифникот на Агенцијата и проверка на приложената документација.

(3) При извршување на проверките од ставот (2) на овој член Агенцијата користи листи за проверки предходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку со проверките од ставот (3) на овој член Агенцијата утврди дека кандидатот ги исполнува условите пропишани со овој правилник донесува решение за издавање, продолжување/обновување или промена на дозволата кое заедно со дозволата и/или овластувањето му се доставуваат на кандидатот.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека кандидатот за воздухопловен диспечер не ги исполнува условите за издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер пропишани со овој правилник со решение ќе го одбие барањето кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 31

Дозволата на воздухопловен диспечер и овластувањето инструктор на воздухопловен диспечер се издаваат со важност од три години.

Член 32

(1) Барање за продолжување на важноста на дозволата на воздухопловен диспечер и/или овластувањето инструктор за воздухопловен диспечер се поднесува најмалку 30 дена, но не повеќе од 60 дена, пред истекот на важноста на дозволата.

(2) Лицето кое поднесува барање за продолжување на важноста на дозволата доставува:

1. важечка дозвола за воздухопловен диспечер;
2. потврда дека има завршено обука за освежување на знаењето (recurrent training);
3. потврда дека во последните 3 месеци пред истекот на дозволата и/или овластувањето има успешно завршено редовна проверка на стручност и компетентност согласно член 25 на овој правилник;
4. потврда дека во изминатите 12 месеци има извршено најмалку еден обсерверски лет на линија на јавен воздушен превоз;
5. лекарско уверение за здравствена способност класа 4 и
6. потврда за познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ICAO.

(3) Доколку во текот на важењето на дозволата, имателот на дозволата имал прекин во вршење на работи на воздухопловен диспечер подолго од 12 месеци, покрај доказите од став (2) на овој член доставува и потврда за завршена обука за реквалификација (re-qualification training).

Член 33

Лицето кое поднесува барање за продолжување на важноста на овластувањето за инструктор на воздухопловен диспечер доставува:

1. важечка дозвола на воздухопловен диспечер и
2. потврда дека во изминатите 36 месеци има одржано најмалку три наставни сесии.

Член 34

(1) Лицето што нема да ја продолжи важноста на дозволата во рокот од член 32 став (1) на овој правилник, може да ја обнови дозволата ако успешно ја заврши обуката за освежување на знаењето (recurrent training) и успешно ја помине проверката на стручност и компетентност од член 25 на овој правилник, доколку од истекот на важноста на дозволата не поминале повеќе од шест месеци.

(2) Доколку од истекот на важноста на дозволата поминале повеќе од шест месеци но не повеќе од 12 месеци, лицето кое поднесува барање за обновување на дозволата на воздухопловен диспечер, треба повторно да

заврши обука за реквалификација (re-qualification training) и успешно да ја заврши проверката на стручност и компетентност од член 25 на овој правилник.

(3) Доколку од истекот на важноста на дозволата поминале повеќе од 12 месеци, лицето кое поднесува барање за обновување на дозволата на воздухопловен диспечер треба повторно да заврши обука за реквалификација (re-qualification training) и да го полага практичниот дел од испитот за стекнување на дозвола на воздухопловен диспечер.

(4) Лицето што нема да ја продолжи важноста на овластувањето инструктор на воздухопловен диспечер, во рокот од член 32 став (1) на овој правилник може да го стори тоа со полагање на испитот за стекнување на овластувањето за инструктор на воздухопловен диспечер.

Член 35

(1) Дозволата на воздухопловен диспечер ќе се замени со нова дозвола доколку:

- имателот на дозволата ја изгуби или на друг начин остане без неа;
- дозволата е оштетена до тој степен што не е веќе употреблива или е доведена во неугледна состојба како јавен документ;
- сите рубрики предвидени за продолжување на дозволата се пополнети;
- дошло до промена на личните податоци на имателот на дозволата или
- дошло до промена на образецот на дозволата.

(2) Доколку имателот на дозволата ја изгуби или на друг начин остане без дозволата, со барањето за издавање на нова дозвола треба да приложи доказ дека дозволата ја огласил како изгубена.

3. Евиденција

Член 36

Агенцијата води евиденција за издадените дозволи и овластувања на начин утврден со внатрешни процедури.

4. Суспендирање на дозволите и/или овластувањата

Член 37

(1) Дозволата односно овластувањето се суспендираат во случаите наведени во член 143 од Законот за воздухопловство.

(2) Доколку дозволата односно овластувањето е суспендирана, лицето не смее да извршува никакви работи на воздухопловен диспечер

VI. КРИТЕРИУМИ, НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАВРШЕНА ОБУКА И ПРОГРАМИ ЗА ОБУКА, ПОЛОЖЕНИ ИСПИТИ, СТЕКНАТИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО СТРАНСТВО

Член 38

Завршена обука, програми за обука, положени испити и стекнати дозволи и овластувања во странство се признават доколку во постапка која ја води Агенцијата се утврди дека се спроведени по програма изработена во согласност со Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и ИКАО документот 7192 дел Д-3.

Член 39

(1) Лицето кандидат за признавање на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекната дозвола и овластувања во странство поднесува барање до Агенцијата.

(2) Со барањето за признавање на завршена обука во странство се доставуваат следните документи:

- доказ дека центарот или организацијата за обука се овластени од националната воздухопловна власт за спроведување на обука на воздухопловни диспечери;

- доказ дека обуката е завршена согласно Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и ИКАО документот 7192 дел Д-3;

- програма по која е завршена наведената обука, одобрена од националната воздухопловна власт и

- доказ за уплатен надоместок за признавање.

(3) Со барањето за признавање-валидација на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер стекнати во странство се доставуваат следните документи:

- важечки документ за идентификација (пасош);

- важечка дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер во оригинал;

- доказ дека обуката е завршена согласно Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и ИКАО документот 7192 дел Д-3 во организација или центар за обука на воздухопловни диспечери овласен од националната воздухопловна власт за спроведување на обука на воздухопловни диспечери;

- лекарско уверение за здравствена способност класа 4;

- потврда за познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ИКАО и

- доказ за уплатен надоместок за признавање согласно тарифникот на Агенцијата.

(4) Кандидатот за признавање-валидација на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер стекнати во странство полага испит по предметот воздухопловни правила и прописи.

(5) Државјанин на Република Македонија или лице со постојан престој во Република Македонија со барањето за признавање-конверзија на дозвола

и/или овластување на воздухопловен диспечер издадена во странство, за издавање на соодветна македонска дозвола и/или овластување за воздухопловен диспечер се доставуваат следните документи:

- важечки документ за идентификација (пасош);
- државјанство на Република Македонија или дозвола за постојан престој;
- важечка дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер во оригинал;
- доказ дека обуката е завршена согласно Анекс 1, дел 4.6 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство и ИКАО документот 7192 дел Д-3 во организација или центар за обука на воздухопловни диспечери овласен од националната воздухопловна власт за спроведување на обука на воздухопловни диспечери;
- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 4;
- потврда за познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ИКАО и
- доказ за уплатен надоместок за признавање според тарифникот на Агенцијата.

(6) Кандидатот за признавање-конверзија на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер стекнати во странство полага теоретски и/или практичен дел од испитот за диференцијалните предмети односно задачи.

(7) Кога е поднесено барање за признавање на дозвола и/или овластување на воздухопловен диспечер, Агенцијата може од воздухопловните власти кои ја издале дозволата и/или овластувањето да побара потврда за веродостојност на дозволата и за стандардите според кои е издадена.

(8) Агенцијата врши увид во доставената документација за исполнетост за критериумите за признавање на завршената обука, односно дозволи и овластувања стекнати во странство.

(9) Доколку се утврди дека се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата донесува решение со кое се признава завршената обука, односно му се издава валидација на дозволата и/или овластувањето за воздухопловен диспечер или му се издава македонска дозвола и/или овластување за воздухопловен диспечер во зависност од тоа какво барање е поднесено.

(10) Доколку се утврди дека не се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата со решение ќе го одбие барањето за признавање.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

(1) Лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој правилник вршат работи на воздухопловен диспечер и имаат најмалку една година работно искуство како воздухопловен диспечер се стекнуваат со дозвола на воздухопловен диспечер согласно овој правилник.

(2) Лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој правилник вршеле обука на воздухопловни диспечери, а имаат најмалку три години работно искуство како воздухопловен диспечер и имаат положено испит за овластување инструктор, се стекнуваат со овластување за инструктор на воздухопловен диспечер согласно овој правилник.

(3) Лицата од ставовите (1) и (2) на овој член, во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој правилник треба да достават барање до Агенцијата за стекнување на дозвола на воздухопловен диспечер и/или овластување инструктор на воздухопловен диспечер согласно овој правилник.

Член 41

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Директор
д-р Дејан Мојсоски

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
REPUBLIC OF MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY

УВЕРЕНИЕ ЗА РАБОТА
APPROVAL CERTIFICATE

Ова уверение му се издава на/ *This certificate is issued to:*

Адреса/ *Address:*

Број/ *Number:*

Агенцијата за цивилно воздухопловство потврдува дека горенаведената организација ги исполнува условите пропишани со Правилникот за стручно оспособување, проверки и стекнување на дозволи и овластувања на персонал кој врши работи во врска со утврдување на условите на летот и со постапките за подготвување на летот.

The Civil Aviation Agency confirms that the above named organization complies with the requirements prescribed in Regulation on qualification, examinations, licensing and ratings of the Flight Dispatchers and is empowered to operate as an Organization/Center for training of the Flight Dispatches.

Ова уверение, освен ако не биде суспендирано или повлечено, ќе остане во сила до:

This certificate, unless suspended or revoked, shall continue in effect until:

Датум на издавање/ *Date of issue:*

Потпис/ *Signature:*

Важи од/ *Effective date:*

Директор/ *Director General*

ПРИЛОГ 2

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
CIVIL AVIATION AGENCY

ДОЗВОЛА ЗА ПЕРСОНАЛ КОЈ ВРШИ РАБОТИ
ВО ВРСКА СО УТВРДУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ НА
ЛЕТОТ И СО ПОСТАПКИТЕ ЗА
ПОДГОТВУВАЊЕ НА ЛЕТОТ
FLIGHT DISPATCHER LICENCE

0001

ИЗДАДЕНА СОГЛАСНО ЗАКОНОТ ЗА
ВОЗДУХОПЛОВСТВО

ISSUED IN ACCORDANCE WITH AVIATION ACT

Важност на дозволата <i>Period of validity</i>		
За овластување под реден	Важи до датум / <i>Valid until:</i>	Потпис - печат / <i>Signature</i>
XII Забелешки/Remarks:		

I Издадена од држава/ <i>State of issue:</i>
III Број на дозволата/ <i>Licence number:</i>
IV Презиме и име на сопственикот/ <i>Last and first name of holder:</i>
XI Датум и место на раѓање/ V <i>Date and place of birth:</i>
V Адреса/ <i>Address:</i>
VI Државјанство <i>Nationality:</i>
VI Потпис на сопственикот/ I <i>Signature of holder:</i>
VI Орган што ја издава/ II <i>Issuing authority:</i>
X Потпис на службено лице и датум/ <i>Signature of issuing officer and date:</i>
XI Печат или сув жиг/ <i>Seal or stamp of issuing authority:</i>

II Датум на прво издавање / Почетно издадена од <i>Date of initial issue Authority of initial issue</i>		
IX Валидноста на дозволата мора да се продолжи не подоцна од: Правата од дозволата можат да се практикуваат само ако соп- ственикот има важечко лекарско уверение најмалку класа _____ . Документ кој што содржи фотографија треба да се носи заради идентификација на сопственикот на дозволата.		
Специјални Овластувања /	Дата на стекнува ње/	Потпис- печат/ <i>Signature-</i>
Инструктор/ <i>Flight Dispathcer instructor</i>		' * ' .

